

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejemata J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Korist in poraba travniške brane.

Na njivo naš kmet še dosti pazi, na travnik pa navadno premalo; in vendar vé vsak posestnik, da nudi travnik primeroma mnogo več dobička, nego njiva. Vsaj vidimo, da bolje in umneji kmetovalci opuščajo sejanje rži in pšenice, da si pridobé več prostora za krmila. Prav tako. Toda pazite tudi, da bolje skrbite za travnike. Čas za to je pa ravno sedaj spomladi najbolj pripraven. Marsikaj o tem so Vam vže prinesle „Dolenjske Novice“ ali preveč in premnogokrat se v tej reči nikdar ne govori. Glejte, da travnike lepo osnažite, da razgrnete krtine; namakajte travnik, ako je mogoče — in pa, da ga prevlečete z travniško brano.

S travniško brano naj ga prevlečem, kje je pa imam. Kupi si jo sam, ali če ti ni lahko, združite se dva, trije, štirje, ali cela soseska; korist je tako velika, da se vam troški vže v prvem

letu povrnejo. Tu vam podamo o tem spis iz „Kmetovalca“.

Mnogo se je vže govorilo in pisalo o travniških branah; toda naši kmetovalci še ne rabijo dosti tega prekornega poljedelskega orodja. Bodi mi dovoljeno, da iz svoje izkušnje nekoliko povem o koristi in porabi travniške brane.

Ker imam precej travnikov, omislil sem si brano in sicer dvouprežno. Stala me je 40 gld., a ti troški so se mi povrnil v enem letu.

Kakor je vsako poljedelsko rastlino treba primerno oskrbovati, tako je tudi s travo na travnikih, ktere smo v svojo škodo vže tako predolgo zanemarjali.

Poglejmo neopleto gredo, na kateri raste kuhinjska zelenjava; kako na njej v rasti zaostajajo rastline. Kako se pa potem bujno razvijejo, ako gredo oplevemo, pregoste rastline pa porujemo.

Ravno tako je pri koruzi, krompirju itd., pa tudi pri travi na naših travnikih. Zato ji je treba spomladi zemljo zrahljati in jo osnažiti plevela, t. j. mahu. Travo je tako rekoč treba okopavati,

PODLISTEK.

Slepec.

Pred nekoliko leti je živel v nekem francoskem mestu slepec, ki je živel le o miloščini, koju so mu dan na dan delili dobri ljudje pri cerkvenih vratih. Posebno dobra pa mu je bila hči sosednega gostilničarja. Zjutraj in zvečer je donášala svojemu „ubogemu Petru“, kakor ga je imenovala, kakovo jed, ter mu govorila prijazne tolažilne besede. Peter jej je bil prav hyaležen ter jej je vselej obljubil, da bode molil za-njo.

Neki dan je prišel v dotično gostilno tuj gospod, ki je bil videti jako potr in žalosten. Imel je kacih 30 do 35 let. Vsel se je k mizi, a niti besedice ni spregovoril. Ko so bili vže vsi gosti odšli, je še sedel ter nemo zrl predsé. Gostilničarica se ni mogla premagovati, tako jo je zanimal žalosten tujec. „Velika težaya vas tare. gospod?“ ga slednjič vpraša.

„Da, da, velik križ nosim; ali križ, kojega mi nihče ne more odvzeti.“

„Zaupajte v Boga, ljubi gospod; on vselej lahko pomaga; vsaj zljajša Vam križ, ako Vam ga ne odvzame.“

„Križ sem si, žal, naložil sam. Nesrečen sem po lastni krivdi, in nesrečen ostanem vse žive dni. Na zemlji je zame ni tolažbe.“

„Gotovo nimamo pravice mešati se v Vaše reči“, pravi gostilničar, vsedši se zraven tujca, ali dobro krščansko srce imamo; ako bi Vam mogli kaj zljajšati Vašo nadlogo, bi to gotovo radi storili. Bolečina manj peče, ako se drugim razodene.“

„Morda ne mislite popolnoma napačno, ljubi gospod. Naj pa bode! Povem Vam svojo osodo, potlej pa povejte, mi je-li mogoče pomagati. Videli bodete, da je za-me ni več vesele ure.“

„Pred dvajsetimi leti sem bil pri svojem očetu v Alansonu, ki je imel službo v neki suknjarni. Hodil sem v šolo; ker sem bil mater izgubil, ne da bi jih kedaj poznal, oče pa niso imeli časa name paziti, sem bil prav navihan — izpobili so me iz šole. Moj oče so me s svojim malim zaslužkom vendar-le spravili v neki zavod,

tako, da more zrak do korenin, kar je vsaki rastlini za dobro rast neobhodno potrebno.

Vse to pa se najbolje izvrši z dobro travniško brano. Pravim, da z dobro, kajti ni vse eno, če vlačim z navadno trdno brano, ktera mi travnik ali preveč raztrga, ali pa ne doseže tal, ker se ne prilega površju zemlje, ali pa, če to delam z nalašč za to pripravljeno brano, ktera sestoji iz mnogih posameznih, kakor veriga sklopljenih delov, tako da se tudi neravnemu travniku popolnoma prileže.

Da dobro povlečen travnik daje po tretjino, da po polovico več in boljše krme kakor nepovlečen, je dokazano, in lahko potrdi vsak gospodar, kateri je to izkusil.

Poleg tega glavnega dobička, ktere ga nam donaša brananje travnikov, imamo pa tudi še drugega, postranskega, in to je mah.

Na prostranem travniku sem minulo pomlad dobil šest velikih voz mahu, in če računim voz po 5 gld., vredna je stelja le s tega travnika blizu toliko, kolikor me je stala brana.

Da je pa uspeh brananja popolen, treba je vedeti, kako se vlačijo. Videl sem, da nekteri vlačijo v krogu, in sicer v podobi polževe črte; drugi vlačijo po eni strani tja, po drugi nazaj in še drugače. Po svoji izkušnji pa lahko trdim, da je najbolj, ako se vlačijo po eni strani tja in po isti strani zopet nazaj. Prvo pot se mah zrahlja, drugo pot pa se izruje. Mah se potem z navadnimi grabljami pograbi in spravi na kupe.

Končno bodi mi še dovoljeno, da v nakup travniških bran najtopleje priporočam našo domačo tvrdko: Josip Lorber v Žalcu. Ta tvrdka izdeluje brane kot posebnost, in je njena delavnica v to svrhu prav pripravo uravnana. Ker ima

razven tega tudi svojo livarno s parno močjo, brane lahko ceneje prodaja, kakor vsaka druga tvornica.

Kar se tiče vprašanja, ali naj si naročamo eno- ali dyouprežne brane, priporočal bi večjim posestnikom in celim občinam le drugo, kajti prva tehta blizu 60 kg in velja 26 gld., druga pa tehta blizu 83 kg in velja le 6 gld. več, t. j. 32 gld.

Belokranjski kmet svari kmete.

1. Kmetje, ne hodite po trgih in semnjih iz same navade. Nekateri mora dobiti goved ali svinčje, da gre z njim na vsaki trg. Mesto, da bi doma delal, pa Bogu čas kraje; ako ima kaj dobička, ga zapravi v gostilni, pa še drugoga nekaj doda — konec je, da se mu proda zemljišče.

2. Kmet, ne lotuj se vožnje od mesta do mesta, od vasi do vasi! Dosti je taci, ki jim to bolj diši nego kmetsko delo. Pa koliko je „furmanov“ bogatih. Kar konj zasluži, požre gostilna. Kola se razdrapajo, konji se izdelajo, da kažejo gola rebra kakor ciganske mrhe. Konec je največkrat biričev boben!

3. Ne lotuj se, kmet, mesarije ali gostilničarije. Tudi tako večinoma slabo izhajajo. Skušnja uči. Vino se jemlje brez denarja, denar se jemlje na posodo, včasih celo za visoke obresti; kmet se navadi kaj boljšega jesti in piti — kako bi bil dober konec?

4. Kedar ti je treba denarja iskati, ne izposojuj si pri oderuhih, ki zahtevajo od siromaka velikih obresti; ako moraš, išči si pri posojilnici, ki ti pomore za male obresti!

ki je bil na dobrem glasu. Ali tudi tú sem počel tako, da so mi po preteku enega meseca pokazali vrata. Oče so bili neizmerno žalostni; bitko so mi očitali hudobijo in nevhvaležnost ter me slednjič nevoljno samega pustili v hiši.“

Pa kaj sem storil? Mesto, da bi bil sklenil, da se poboljšam ter očetu povrnem ljubezen in skrb, kojo so mi kazali v tako obilni meri, sem nekako obupal ter bežal z doma. Z malo culico obleke sem prišel, sam ne vem kako, do morja.

Ne maram pripovedovati, kaj sem dalje počel. Rečem le, da od očeta nisem nikdar nič več zvedel. Bil sem 20 let v Ameriki ter si pridobil lepo premoženje. Nekaterikrat sem pisal v Alanson na svojega očeta, ali nikdar ni bilo odgovora. Prišel sem sam v svoje rojstno mesto, toda zastonj sem popraševal po očetu. Zvedel sem samo, da so vže zdavnaj bolni in siromašni zapustili mesto. Oh, moj oče so umrli v ubožstvu in jaz sem temu kriv. Jaz sem očeta v grob spravil! Bogat sem, pa jim pomagati ne morem! Ne morem več popraviti

svoje nekdanje krivice! Prašam, kako bi moglo biti na zemlji za-me še kako veselje?“

S solznimi očmi so skušali, kolikor so mogli, oče, mati in hči tolažiti potrtega tujca ter ga prosili, naj nekaj dni pri njih ostane, ne kot tujec, ampak kot hišni prijatelj. Odkazali so mu najlepšo sobo v gostilni.

Skoro vedno je odslej slonel gospod iz Amerike na oknu, gledaje proti cerkvi, zatopljen v žalostne misli. Kmalu je zapazil, da donaša domača hčerka slepemu možu dvakrat v dnevu gorke jedi, ter da se vselej nekoliko zdržuje pri njem, da mu kaj tolažljivega pove. Taka ljubezen in skrb za siromaka je tujca močno ganila.

Nedelja je prišla. Gospod spremlja družino gostilničarjevo v cerkev. Ko gredó mimo slepca, mu vrže Amerikanec 5 frankov v klobuk. To zagledati, poskoči gostilničarjeva hčerka polna srčnega veselja ter brž opomni slepcu: „Ubogi Peter, tuj gospod, ki je pri nas, Vam je dal tu 5 frankov. Molite zanj, da najde svojega očeta.“

• 5. Kmet, delaj raje pridno doma, nego da bi hodil v Ameriko trpet pri trdem delu. Tamo marsikedo težko zasluži denar; pošilja ga ženi domu; ali ta ga veselo zapravlja za vince, obleko in druge neumnosti; odvadi se dela — ni za nobeno rabo. Ali ni tacih na Dolenjskem dovolj?

6. Neki kmetje so tudi tako nespametni, da si hočejo pomoči s tihotapstvom (švercanjem). Začeli so ta posel zadnji čas posebno s svinjami, katere je prepovedano spravljati iz Hrvatskega na Kranjsko. Zandarji pazijo na tako trženje. Zasačili so hrvatske svinje na Dragošah, v Tribuču in Fučkovecu, v Vinici, Metliki in drugod. Bodite vendar pametni, ne postopajte se v nevarnost in nesrečo!

Vsakdo naj ostane pri svojem opravilu — kmet pri pridnem delu. Trda je istinito dandanes za kmeta, ali pridno delo in stanoviten trud vendar le nekaj opravi. Gotovo več nego taka pota, katera sem zgoraj omenil.

Podaljšanje dolenjske železnice.

Poslanec dolenjskih mest g. Višnikar je spregovoril v državnem zboru prav krepko besedo, naj se dolenjska železnica podaljša na Belokranjsko do Metlike in Črnomlja. Nekoliko hočemo tu podati iz njegovega govora.

Gospod je omenil, da je njegov prednik g. prof. Šuklje vže l. 1894, on sam z g. Pfeifferjem pa l. 1895 predlagal, naj se vendar podaljšanje dolenjske železnice vrsti med tiste lokalne železnice, ki se imajo graditi l. 1896. Žal, da se to ni zgodilo. Kriv v tem je morda največ deželni odbor, ker ni pravočasno dovršil, kar se

„Da najde svojega očeta!“ odvrne slepec počasno, kar prestrašeno.

„Da, ljubi Peter,“ odvrne deklica, „pred dvajsetimi leti je v Alansonu zapustil svojega očeta; sedaj ga išče.“

„Pred dvajsetimi leti v Alansonu? Oh, kako se zove tuji gospod?“

„Pravi se mu gospod Durand!“

„Durand! Durand!“ zaupi je slepec ter spusti iz rok palico in klobuk. „Moj sin Artur, si li ti?“

Oče in sin se objameta.

Tri tedne potem so šli svatje iz gostilne v cerkev. Zenin je bil bogati gospod iz Amerike, nevesta pa gostilničarjeva hči. Peter, sedaj gospod Peter, se ni mogel zdržati solz, ko je korakal v cerkev mimo kraja, kamur mu je dobra hčerka tolikokrat prinesla kakovo krepčilo. „Vidiš, dete“ je dejal, „ljubi Bog blagoslavlja miloščino bogatino in uslišuje molitev siromakovo“.

mu je bilo naročilo gledé na to reč. Ako se ta železnica, ki bode nekako 60 kilometrov dolga, dovrši, se vstreže željam, katere goji Kranjska vže nad 30 let. Po njej bi se zvezal z glavnim mestom in drugimi železnicami lep rodoviten kos naše Dolenjske, ki šteje kacic 30.000 duš.

Ta pokrajina je radi tople lege južno gorjanskega pogorja jako pripravna za sadje in vinorejo — morda bolj, nego katera druga na Kranjskem. Doslej se vendar obrača bolj proti Karlovcu, ker jo loči od družega Kranjskega strmi Gorjanec. Železnica je za Belokranjce življenskega pomena. Kopanje premoga pri Črnomlju, plavž v Gradacu se je moral opustiti, ker radi oddaljenosti od železnice ne more konkurirati z drugimi enacimi podjetji. Zaradi tega se zahteva železnica vže 30 let, in tako zvano meščansko ministerstvo jo je l. 1869 vže vsprejelo v svoj program, ali denarni polom l. 1873 je reč izjalovil.

Ko se je l. 1894 odprla železnica do Novega mesta in Straže se je sestavil konsorcij, ki je napravil splošen načrt in proračun.

Ako bi se delala železnica kot glavna druge vrste do Metlike in Črnomlja, bi bila dolga 56 kilometrov, imela dva predora 1600 metrov dolga ter bi stala 4,512.000 goldinarjev.

Navadnotirna lokalna železnica bi bila dva kilometra daljša, ali stala bi le 3,111.000 gld.

Ako bi se pa taka ne mogla izvesti ter dovolila le ozkotirna, bi bila dolga 60½ kilometrov, ali stala bi samo 2,081.000 gld. Pri tej bi bili troški, dasi je dalja, za 2,431.000 manji.

Gospod vendar take ne priporoča, ampak normalnotirno, kakoršno imamo do Novega mesta in Straže, ker ima biti ta železnica le nadaljevanje

Delo za vsaki dan

V nekem samostanu je živel menih, ki je bil vsaki večer jako truden. Opat ga je nekaj prašal, kje je temu vzrok. „Oh,“ odgovori menih, „vsaki dan imam toliko dela, da bi ga nikakor ne zmagal s svojimi močmi, ako bi mi ne pomagala milost božja. Imam pa dva sokola krotiti, dva zajeca zadrževati, dva kragulja učiti, zmaja premagovati, leva krotiti in bolniku streči.“

„E,“ odvrne opat, „to so nespametne tožbe; nobenemu človeku se ne ukazuje, da bi moral toliko reči ob enem delati; da bi pa imeli bratje take dolžnosti, nisem še nikdar čul!“

„In vendar častiti oče,“ odvrne menih, „nisem govoril neresnice. Sokola so moje oči; na te moram paziti prav skrbno, da jim ne dopada kaj tacega, kar bi lahko škodovalo mojemu izveličanju. Zajeca so moje noge, katere moram vedno zdržavati, da ne hodijo po grešnih potih. Kragulja so moje roke; te moram učiti dela, da morem

sedanje dolenske, in je važna tudi za celo državo iz vojaških in družih vzrokov, kakor je to povdarjalo ministerstvo samo, ko je predlagalo, naj se gradi dolenska železnica do Novega mesta. Gospod poslanec je razpravljajal dalje, kaj in kako se je vže govorilo in delalo za to železnico zadnjih 30 let, povdarja koliko korist bi imela za Belokranjsko, pa tudi za celokupno državo, ker bi jako skračala pot do Hrvatske, Bosne in Dalmacije ter predlaga, naj si vendar visoka vlada to tako potrebno stvar vzame k srečju, ter prej ko prej omogoči, da se ta železnica začne graditi.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor dela precej — leno. Dostikrat so gospodje, ki dobivajo po 10 gld. dne iz davkov krvavih žuljev, tako čudno pridni, da posamezni odseki ne morejo posvetovati se, ker ne pride skupaj zadostno število poslancev. Postava, po kateri se bode volilna pravica razširila tudi na večino delavcev, hlapcev — je dovršena v volilnem odseku. Vse kaže, da bode potrjena tudi v zbornici. 72 novih poslancev bomo dobili več. Vsi gotovo ne bodo po naših željah, ali eno je gotovo, da dobodo po njih judovski liberalci velik udarec, kajti njihovega mišljenja novi izvoljenci ne bodo. Zal, da dobi naša Kranjska samo enega poslanca, ko bi po razmerju z drugimi morala imeti dva.

Ministerstvo je predložilo državnemu zboru postavo, po kateri se bodo uradnikom plače precej povišale, ravno tako tudi zboljšale plače duhovnikom. Zato bode treba veliko milijonov. Dobili se bodo iz davka na žganje, pivo — in klinčke!

skrbeti zase in za potrebne sobrate. Zmaj je moj jezik; tega moram neprenehoma brzdati, da ne govori hudobnega. Lev je moje srce; z njim se moram neprenehoma vojskovati, da ga ne napolni nečimernost in lastna ljubezen, da marveč stanuje in dela v njem božji duh. Bolnik je moje lastno telo, ki samovoljno zahteva sedaj to, sedaj ono, pa ne praša, jeli tudi dobro za pravo zdravje in večno življenje. To vse me dan na dan jako utruja.

Čude se je poslušal opat menihovo razlaganje ter slednjič odgovoril: „Brat moj, ti delaš v vinarstvu Gospodovemu; on ti bode poplačal prizadevanje ter to utrujenost poplačal z večno večerjo.“

Kristijan, gotovo se z opatom vred čudiš tudi ti tej razlagi menihovi. Toda vedi, da imaš ravno to delo tudi ti. Da, ako je že tako krotil svoje počutke menih, ako je dalo to toliko truda menihu, ki je bil vendar pred svetom zaprt v samostanu, koliko bolj pa je treba čuti nad počutki, koliko bolj brzdati počutke svojega telesa tebi, ki

Dunajski mestni zastop bode volil župana 8. aprila. Da bodo antisemitje volili dr. Luegerja, je pač gotovo. Vprašanje pa je, bode-li potrjen ali ne. Če se ne potrdi, volili ga bodo Dunajčanje vdrugič, tretjič — desetič — Kaj pa potlej? Gotovo je zašel minister grof Badeni v zagato, iz katere si ne bode lahko pomagal. Privoščimo mu zadrego, kaj pa tako streže liberalnim judom!

Na **Dunaju** se posvetujejo o novi pogodbi z Ogrsko, kar pa je prav trnjevo delo. Naši ljubi Mažarji so nas imeli doslej prav za molzne krave — oni dobiček, mi plačevanje. Tako na priliko, so plačevali za skupne stroške doslej Mažarji 30 mi pa 70 odstotkov. Pa vendar hočejo ti naši prijatelji, naj ostane vse pri starem. Naši odposlanci bodo baje zahtevali, da naj odslej dalje plačujejo Mažarji 42, mi pa 58 odstotkov. Rada se Ogrska ne bode udala.

Kaj je novega po širokem svetu?

Italijani poskušajo mir skleniti z Abesinskim kraljem Menelikom, ki jih je 1. marca prav pošeno našeskal. Prav ima kralj, da zahteva 25 milijonov vojne odškodnine od grabežljivih Lahov in pa, da naj njegove dežele odslej lepo pri miru pusté ter se zadovolé z Masavo in malim obližjem. Lahi pravijo, da hočejo skleniti le častni mir. Dobro. Ali mi pa mislimo, da bode častni mir pred vsem tisti zahteval, ki je nasprotnika na tla vrgel, ne pa tisti, ki pod njim leži.

Bivši italijanski minister **Crispi** je človek — popolnoma sprijen. Vže doslej se je odkrilo od njega mnogo sleparij. Kaže se, da je bil tudi on kriv, da so bili Italijani v Afriki tepeni — on

živiš med svetom in imaš veliko več prilike grešiti!

Koliko skušnjav je za tvoje oči, da gledaš, kar te raztresa in zapeljuje v greh; za tvoje noge, da te ne vedó na napačna pota. Koliko je potreba truda, da brzdaš svoj jezik, da ne greši z lažjo, opravljanjem, obrekovanjem, grajanjem družih ljudi, da ne podpihuje, se ne jezi, ne golči nesramnih, dvoumnih, slavohlepnih, nepotrebnih besedi! Kako malo je ljudi, ki brzdajo jezik! In vendar trdi sv. apostelj: „Kdor meni, da služi Boga, pa ne brzda jezika, tega pobožnost je prazna.“ I srce, kakov studenec hudobije je! — kako potrebno, pa tudi kako težko je čuti nad njim! Iz srca, pravi naš Izveličar, prihajajo hudobne misli in želje, nečistost, umori, uboji.

Mislim, dragi moj, ako hočeš svoje počutke prav varovati, da imaš vsaki dan dosti dela.

Sree, usta, uhó in okó
Vsako uro varuj prav skrbno;
Ako vragu jih odpiraš,
Pot do zmage si podiraš.

namreč je zapovedoval generalu Baratieri, da naj prodira dalje. Ali sedaj je stari lisjak skril vsa dotična pisma, da bi mu ne mogli do živega.

Angleži so sklenili iti iz Egipta proti Sudanu, baje da pomorejo Lahom. V resnici pa hočejo le Sudan zopet dobiti, katerega so izgubili pred leti v roke znanemu Makdiju. Za krščanstvo bode pač koristno, ako se dežela vzame fanatičnim mosleminom.

Bolgarski knez odpadnik, je šel v Carigrad k sultanu, kjer je bil posebno slovesno sprejet. Mislimó, da bode malo časa žel tako veselo plačo za svojo nezvestobo in verolomstvo. Šiba ne izostane.

Španjci na Kubi še vedno ne morejo zatreti upora. Kaj lahko se zgodi, da izgubé lepi, bogati otok.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Od 25. marca do 1. aprila smo obhajali tukaj sv. misijon. Kedor ima še katoliško srce, lahko reče: „To so dnevi vzveličanja.“ Gospodje jezuviti kažejo, da so — pravi Jezusovi učenci. Kako kličejo in prosijo, skrbite za eno potrebo — sv. nebesa. V slovenskem in eden gospod v nemškem jeziku razlagajo sv. resnico tako, da se mora prijeti vsacega, ki ima dobro voljo.

Vspreh je pa tudi jako lep. Cerkev je bila pri slovenskih pridigah natlačena, spovednice oblegane. Stotine ljudi se je spravilo z Bogom, ki sedaj srečno vzdihujejo. Bog plati gospodom misijonarjem!

Oj, da bi se bili vsi vdeležili! Večina se je, ali nekteri, ki sami sebi nočejo dobro, kojim ni mar, da imajo neumrjočo dušo, se niso brigali za milost, kojo jim je Gospod ponujal. Gospod, pridobi je pri drugi priliki.

Čuli smo besede: „Čemu v Novem mestu nemške pridige? Saj ni Nemcev!“ Res jih je malo, ki bi slovenski ne umeli; ali nemški ne umejo vsi. To je vzrok, da so mil. g. prošit zahtevali nemške pridige. K slovenskim prihaja vse, naj ume ali ne. Gospoda ne bi imela prostora ter govorila: „babe“ vse zastopijo, ne morem v cerkev.“ Pri nemških ni izgovora. Le tisti ni dobil prostora, ki ga najti ni hotel. Prepričan sem, da so dobri izobraženi hvaležni za nemške govore.

Iz Kandije 24. marca. — Zadnje dni smo imeli tu preč. gg. provincijala in priorja usmiljenih bratov iz Gradca. Kakor čujemo, je bil pglavitni vzrok, da sta prišla, povečanje naše bolnišnice, kar je istinito jako potrebno. Prostora vedno pomanjkuje. Ta teden je prišlo vže tako daleč, da so morali gospodje dve postelji za bolnike namestiti na hodišču. Sedaj je to mogoče, ker je vreme nenavadno gorko; po zimi bi se nikakor ne dalo.

Čast in hvala slavni hranilnici kranjski, da se je tako velikodušno jeseni spomnila dolenjskih trpinov bolnikov, da je odločila 15000 gld. za povečanje bolnišnice v Kandiji. Upamo, da se bodo našli še drugi blagodušni dobrotniki. — Načrti za podaljšanje bolnišnice so gotovi; odposlali so se vže v Ljubljano. Ako bodo potrjeni, se začne kar letos z zidanjem. Bog daj srečo!

Domače vesti.

(Gosp. dr. Ivan Vaupotič), c. kr. okrajni zdravnik v Novem mestu, imenovan je c. kr. okrajnim zdravnikom I. reda.

(Učiteljske premembe.) G. Janez Rodič, učitelj v Št. Jurji pod Kumom je imenovan za učitelja v Stopičah; g. Anton Pavčič v Št. Rupertu, za nadučitelja v Kostanjevici; gđ. Olga Gašperin v Starem trgu pri Ložu za četrto učno mesto v Kostanjevici; g. Karol Simon v Lescah, za nadučitelja v Velikih Laščah; gđ. Ernestina Clarici v Žužemberku, za nadučiteljico na štirirazrednici v Kočevju.

(Pri občinski volitvi v Št. Petru) bili so voljeni županom Franc Bojanc iz Št. Pétra, svetovalcem pa Franc Gorenc iz Češence, Anton Berus iz Ždine Vasi, Anton Becele iz Gor. vrha, Tomaž Kos iz Žalovc in Janez Rifelj iz Lešence.

(V Šempetru) pri Novem mestu bodo letos podaljšali cerkev. Stavbo je prevzel zidarski mojster Bertoli iz Kostanjevice.

(„Centralna posojilnica slovenska“) v Krškem je imela 5. t. m. občni zbor. Zastopanih je bilo 21 deležev (po 100 gld.) in pet posojilnic (3 s pismeni pooblastili). K tej denarni zadrugi je pristopilo še 10 posojilnic, katerim je ona dala že nekaj hranilnih vlog in posojil. V kratkem izdá svoje drugo „Izvestje“ in stopi potem v zvezo z večjimi denarnimi zavodi, osobito s češkimi. Račun za preteklo leto (4 mesece) se je odobrilo in izvolilo prejšnje načelstvo. V nadzorstvo so bili pa izvoljeni: gg. A. Levak in L. Schwentner (zastopnika brežke posojilnice), g. Jakob Rižnar (zastopnik radežke posojilnice), gg. J. Rohrman in Jern. Ravnikar (zastopnika posojilnice v Mokronogu).

*(Ubil se je) mlad mož Franc Mrvar z Borčevega pri Novem mestu. Vozil je slamo. Voz se je prevrnil tako nesrečno nanj, da ga je zadela ročica na sence. Bil je takoj mrtev.

(Za bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji) pri Novem mestu so dale za leto 1895 sledeče občine: Novo mesto 100 gld.; okrajni distrikt novomeški 100 gld.; občina Šmihel-Stopiče 100 gld.; Št. Jernej 20 gld.; Trebelno 20 gld.; Prečina 20 gld.; Toplice 20 gld.; Semič 20 gld.; Radovica 10 gld. — Za leto 1896 so dale doslej: Novo mesto 100 gld.; Šmihel-Stopiče 200 gld.; Šent-Jernej 20 gld.; Trebelno 20 gld.; Doberniče 20 gld.; Velika Loka 20 gld.; Bela cerkev 10 gld.; Mokronog 20 gld. — Občine, ki so lani dale, gotovo še donese svoj denar in upamo, tudi druge se jim še pridružijo. Vsaj bi bilo vendar grdo, ko ne bi hotele spoznati dobrote zlasti bližnje občine, ki dajo pač veliko bolnikov. — Tega ne piše kak usmiljen brat, ampak radovednež, ki je dostikrat pri njih in marsikaj popraša, da ljudem pové. Kje si ti Mirna peč? Pravijo, da si medna, ali za bolne vendar nič ne daš, dasi pošiljaš primeroma prav veliko — morda največ bolnikov? Možje, Mirnopečani, pokažite, da poznate hvaležnost! — In res je podpora jako potrebna. Bolnikov je vedno polno — prihodkov pa ni. Ne samo, da imajo usmiljeni bratje postelje celo na hodišču, morajo celo vsak večer misliti, katere bolnike bi mogli zjutraj brez nevarnosti odpustiti, da sprejmejo druge. Zlasti se boje ponedeljka, ker jim tržni dan navadno prinese novih bolnikov. Nekateri ljudje, kakor čujemo, živé, ki bi bili brez naše bolnišnice pod rušo, in bodo še živeli, ako Bog dá. Torej ne pozabite usmiljenih bratov, zlasti, ko pride k Vam prosit — ne zase, ampak za trpine — bolnike!

„(Letošnja zgodnja pomlad) je omogočila, da se je jelo v Novem mestu prav zgodaj zidati. V mestnem poslopju, ki je namenjeno za davkarijo in druge urade, se je zgodilo vže toliko, da se je kar čuditi. Tudi drugod se začenja ali nadaljuje zidanje. Bog daj, da bode vse v prospeh mestu in okolici!

Pri tem nam nehoté hodi nekaj na misel. Kaj je z vodovodom novomeškim? Da je potreben kakor ribi voda, vé vsakdo; ali vendar ... Da se nič ne zgodi, je menda res krivo, ker mesto nima prave glave. Pred tremi meseci vže je bila volitev novega zastopa mestnega. — Bil je nekov rekurz ali celo dva — in sedaj od deželnega odbora ni nikacega odgovora. Zakaj vendar? Odgovorite vendar! G. Tavčar vsaj ste naš poslanec, pomagajte, da dobimo glavo. Sedaj stara ne upa ali ne sme, nove pa nimamo. Novo mesto vendar ni Dunaj. Recite da ali ne — nam je jedno. Ker mi stari konservativci, ki bi pa radi marsikaj prenarédili, prav radovedni in z veseljem čakamo, da „mlade moči“ kaj boljšega naredé in trpečim meščanom pomagajo. Menda vendar ne bode res, kar čivkajo vrabci, da isti gospodje sami reč zadržujejo? Mogoče je dandanes marsikaj. Vodovod je pa res potreben; ali vsaj zagotovilo, da kmalu pride. Gg. usmiljeni bratje bodo najbrž vže letos zidali. Kako drugače je treba hišo vrediti, ako bode vodovod, ali če ga ne bode. Isto velja tudi o družih stavbah. Glava, glava nam je potrebna. Zida se še zida, kar se je preje sklenilo. Kako težko mora biti pač voditev gospodom, ki ne vejo, bodo li v odboru ali ne? Torej odgovor!

(Stoletnica skladatelja Gregorija Riharja.) Pretečene dni je preteklo 100 let, odkar je bil v Polhovem gradu rojen sloviti skladatelj slovenskih nabožnih, zlasti Marijinih pesem. Komu niso znani ljubeznivi napevi vsakovrstnih spevov v čast Materi Božji, ki so se pred nekaterimi leti popevali po vseh slovenskih cerkvah in sploh križem domovine po poljih, travnikih in logih. Kako blagodejno je vplivalo to petje na versko življenje našega naroda, koliko svetih čustev je v srcu zbudilo! Sedaj se njegovi napevi čujejo le še redko v kateri cerkvi na Kranjskem in zato tudi izginevajo iz spomina ljudskega; namesto teh lepih pesmic pa se, žalibog, širijo vedno bolj nespodobne kvante. Pesmi z napevi Riharjevimi so šle od ust do ust čez slovensko zemjo, sedanjih umetniških skladb pa se celo cerkveni pevci komaj nauče. Ti moderni cerkveni skladatelji pojo za učena nūša, Rihar je pel pa za narod; zato se je ta ljudstvu takoj priljubil, kar se vsem sedanjim skupaj menda ne bo nikoli posrečilo! Vrlemu zaslužnemu možu blag spomin!

(Vinogradi) se letos jako pridno in dobro po Dolenjskem obdelujejo. Pa tudi ne zastoj. Zadnja leta je nesla „ljuba vinska trta“ več nego vse drugo. Pravil mi je posestnik: Dobil sem za vino 1600 gld., moč oče niso dobili nikdar nad 1000 gld. Pa tudi niso nikdar gnojili. Jaz pa škropim in gnojim in delam, kar le morem. — Sicer pa je okoli Novega mesta veliko posestnikov, ki so dobili zadnja leta (5—6 let) 2, 3, 5, 6 tisuč goldinarjev. Trta torej ni zadnja! — Opomnil bi k temu le to-le: Pazite, da Vam vinograd še dalje nosi novce! To se bode pa zgodilo, ako skrbite, da bode pripravi svoje trtnice tako, da bodo zasajene z ameriškimi cepljenimi trtami. Nikar ne mislite, da bode Bog pogledal na Vas skozi veliko okno. Trtna uš in strupena rosa bode tudi naše vinograde končala prej ali slej. V tem se nikar ne motite. Polagoma gre dalje, ali vendar le gre, —

torej pravi čas skrbeti“. Nasadite si sedaj ameriških trt. Potem pa rigolajte in pridno gnojite. Potlej Vas ne bode zadela nesreča kakor Kostanjevičane, Leskovčane itd., ki sedaj sadé in gledajo, kedaj jim rodi prvi plod. — Pomagajte si tem laglje, ker Vam pomaga naša kmetijska podružnica. Ravno te dneve razpošilja vsakemu, ki je hotel, po 100 ameriških trt, ako je njen ud. Sicer pa dobite trte ali vsaj ključe na Grmu in pri različnih posestnikih. Le prave ure ne zamudite.

(Majka u radu za Boga i Hrvatsku.) (Mati pri delu za Boga in Hrvatsko) ili dar hrvatskim ženama poklanja Ivan Nepom. Jemeršić, župnik grubišnopolski. Cena 60 kr. — Pod tem naslovom je izšlo že tretje izdanje te znamenite knjige v kratki dobi poldruga leta. Tretji natis je že predelan v zmislu dobrobotne kritike od veljavnih strani. — V tretji izdaji so na prvem mestu častitke mnogih škofov, namreč: Strossmayerja, dr. Aloj. Mat. Zorna v Gorici, dr. Jak. Missie v Ljubljani, o. Šimuna Milinovića, nadbiskupa glagoljaša v Baru (Črnagora), Marijana Markovića v Banjaluki, Ivana Flappa v Poreču, Julija Drohobeczkega v Križevcih, Pavla Guglerja iz Zagreba in Marcelića iz Dubrovnika.

Najbrže ni še bilo na slovanskem jugu knjige, ki bi dobila toliko in takih priznanj, kakor ta. In zares: ako se bodo matere ravnale po njenih bisernih naukih, bodo vzgajale svoje otroke takó, da bo dobro poskrbljeno za njih dušni blagor v večnosti, na tem svetu pa bodo tudi vredni delavci za blaginjo ljubljene domovine.

V slovenskih časopisih se je bila izprožila misel, naj bi se presadila ta krasna knjiga na slovenska tla. V istem času je imela „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici pripravljen že dober slovenski prevod; ali ker je bila med tem naznanjena tretja predelana izdaja izvirnika, je tiskarna še počakala s tiskom, a prelagač je popravil prevod po tretji izdaji, ki je došla pred nekaj tedni iz Scholzeve tiskarne zagrebske. — Opozarjamo, da to je edini slovenski prevod, kateri je dovolil pisatelj, veleč. g. župnik Jemeršić. Prevod ima naslov: „Materino delo za Boga in domovino“. Hrvaški spisal Iv. Nep. Jemeršić. S pisateljevim dovoljenjem po 3. izdavi poslovenil Simon Pomolov.

Slovenski prevod izide tekom poletja v lično tiskani knjigi, obsegajoči 12 do 13 tisk. pol. Cena v razprodaji bo 60 kr., po pošti 70 kr., kolikor stane izvirnik. — Za tiste rodoljube pa, ki se naprej naročé in pošljejo denar do konca maja t. l., znaša cena le 50 kr. s poštino vred. Knjiga se bo tiskala najmanj v 1000 iztisih. — Izdajatelj želi, da bi se oglasilo mnogo naročnikov, ki pošljejo 50 kr. do konca maja; tako bo vedel po priliki, koliko iztisov mu je narediti, da ne bo na škodi.

(Nove Šmarnice za l. 1896) se tiskajo. Spisal jih je znani nabožni pisatelj g. župnik Jožef Kerčon, in sicer Bogu v zahvalo, da mu je dal doživeti petdeseto leto mašništva, in v spomin zlate maše, katero misli letos obhajati. V tej knjigi obravnava g. pisatelj življenje Marijino od njenega brezmadežnega spočetja do vnebovzetja.

(Današnjemu listu) je priložena priloga znane Kathreinerjeve tovarne za izdelovanje Kneippove kave.

Razne vesti.

* (Pridelalo) se je lani v Avstriji 10,925.586 meterskih centov pšenice, 16,459.650 met. centov rži, 13,291.583 met centov ječmena, 18,180.049 metersk. centov ovsu in 4,769.600 met. centov koruze.

* (General Baldissera), kateri je prevzel povelje čez vojske generala Baratieri-ja, ki je tako slabo in nesrečno vodil laško vojsko v Afriki, je kot avstrijski stotnik pred l. 1866. v Novem mestu stanoval v Grmovi (Stenovčevi) hiši, kot nadporočnik pa v Ljubljani.

* (Krojačem in brivcem!) Kralj na Koreji je dal 1. jan. t. l. ukaz: „Jaz, vaš kralj, sem si dal danes lase striči po evropski navadi in sem oblekel evropskega kroja obleko. Jaz zapovedujem, da moje ljudstvo brez godrnjanja ravno to stori. Brivcem in krojačem se torej obeta čez glavo dela in lep zaslužek.

* (Zamorcev) v zjedinenih državah ameriških je 2,673.977, ki so raztrošeni po vseh deželah.

* (Grozen prizor.) V St. Louisu bil je dne 20. februarja morilec James Fitzgerald radi 24. sept. 1894. leta izvršenega umora svoje ljubimke Ane Nac-sens, obešen in sicer dvakrat obešen. — Ko se je ob 10 uri predpoldne v jetnišnici pričelo obešanje in je zagrinjalo padlo, utrgala se je vrv in k smrti obsojeni je padel na tla. „Moj Bog, moj Bog, moj vrat!“ vpil je nesrečni v jednomer in se vzdignil kvišku. Evo ga, tukaj je stal z glavo, povito v črno kapo, imajoč pretrgano vrv krog vratu. — Prosil je, naj hitro ž njim konec naredijo. — Sramotno je pa bilo še mnogo bolj to, ker niso imeli nobene druge vrvi pri rokah ter so jo šli daleč iskat; mej tem časom pa je preteklo pol ure, katero je prebil obsojenec na neki mramornati plošči v mrtvašnici. Duhovnik stal je poleg ležišča Fitzgeralda, molil je zanj in tolažil ga je, kar naenkrat vzdigne Fitzgerald roko in pritisne duhovnikovo glavo na svoja usta ter mu na tihem govori pol minute na ušesa. — Kar je obsojeni Fitzgerald pravil duhovniku, ostane skrivnost do poslednjega dne, — na veke. — Bledo obličje duhovnika pa je v tem kratkem času oblila rudečica, v očeh so se mu zalesketale solze. Na to se je sodba hitro dovršila. Ravno ta prizor usmrčenja zdi se nam posebnega premisleka vreden ne pa za to, ker se je pretrgala vrv, kar se je v Ameriki že čestokrat zgodilo, pač pa, ker je hudodelnik pri tej nesreči tako nepoškodovan in pri polni pameti ostal. Dozdeva se nam, da je v oni polovici minute izpovedal kak greh, katerega je popred zamolčal, in od katerega je zavisela večna sreča, ter prejel za to odvezo. —

V Novo Mesto vračujoča se pisma:

V februvarju: Gorše Franz, Gotnavas — Popovič Gabriel, Euzenkirchen — Saje Johann Köf-lach (dva) — Pleskovič Marija, Pörschach — Gašper Franz, Vonjevec — Kristof Franciška, Vrhnika — Grubačević Georg, Chicago — Zupančič Franz, Sušak — Draginc Frank, Frasnó — Ovec Jože, Leadville — Jerman Franc, Verginia — Slapšak Julia, Pijavce — Mary Kirchenstenge, St. Peterstrasse — Mih. Barbič, Pirano — Marko Kambič, Preloge — Uršala Makše, Ljubljana (rec) — Joh. Krese, Mlakobernja — Janez Govednik, Baden — Joderl Dermota, Ljubljana — Anton Rosman, Kočevje — Heribert Walland, Bihač — Janez Petrič, Zagreb — Janez Šuklje, Ledville — P. Luzar, Gaberje — Mica Pavelč, Mokronog — Ana Sešina, Raški vrh.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Neimenovana gospodična 50 kr.; Novomeška občina 50 gl.; Novomeški dobrotniki 25 gl. 55 kr.; Visoki deželni zbor 50 gl.; g. Kos Josip, župnik 2 gl.; g. B. B. 5 gl.; g. A. Peterlin, žup. 2 gl.; g. dekan T. Kajdiž 5 gl.; g. žup. Jos. Gerčar 10 gl.; Slavna posojilnica v Mokronogu 10 gl.; g. župn. Mih. Saje 1 gl.; g. dr. Jak. Schegula za II. polletje 14 gl.; gospa Schiebl 5 gl.

Loterijske številke.

Trst	14. marca	86	1	88	53	76
Gradec	21. "	78	89	53	44	85
Trst	28. "	47	87	15	42	86

Povodom moje ločitve iz Breitenava,
kličem vsem ljubim prijateljem in znancem

~ Bogom, ~

s srčno željo, da me blagovolijo v pri-
jaznem spominu ohraniti.

Amalija Schiebel.

Izjava.

Tem potom prekličem vse, česar sem dolžil g. kateheta Karola Čik-a in obžalujem korak, ki sem ga pri sodnji proti njemu zavoljo svojega sina Ludovika Klavžarja storil, ker sem se i sam osebno prepričal o njegovi nedolžnosti i se je ta tudi sodnijsko dognala.

Radeče pri Zid. Mostu, dne 21. marca 1896.

Janez Klavžar,

krčmar.

(82)

Na prodaj je zidana hiša z obokano kletjo, vrtom in zidanim svinjakom blizu cerkve na Dol. Straži. Več pove Martin Vidgaj, posestnik na Dolenji Straži št. 52.

Prodaj hišo

v Črnomlju z lepimi vrta in vodnjakom. — Ponudbe sprejemam vsaki čas.

(74-2)

Anton Jeršinović.

Dva stanovanja

sta v Novem mestu pri kapitelnju hiš. št. 154 takoj za oddati.

(84-1)

NAZNANO.

Podpisani vsajam si slavnemu občinstvu naznati, da sprejemam vsa k

mizarskem obrtu spadajoča dela,

katera dobro in točno ter po najnižji ceni izvršujem, za kar tudi eno leto jamčim.

Jernej Sitar.

(83-1)

v Šmihelu pri Novem mestu št. 18.

Lekarna „pri Angelju“

v

Novem mestu

Simon Sladović-a pl. Sladoevič.

Javljam slavnemu p. n. občinstvu, da sem v svoji lekarni uredil veliko zalogo vseh izdelkov iz gumi in gutaperhe, raznih kirurških priprav, kakor: šprice, raznotere obveze, pasi za kile (Bruchband), irrigateuri, aparati za inhalacijo itd. Sploh se dobijo vse v to stroko spadajoče reči, po najnižjih cenah.

(77-2)

Učenca

kateri je zmožen slovenskega in saj nekoliko nemškega jezika, sprejme v poduk Anton Rajmer, trgovec z mešanim blagom v Metliki na Dolenjskem, v svojo prodajalnico.

(60-3)

Velika njiva,

za 6 mernikov posetve, ktera se nahaja v obližju mestnega pila, je na prodaj ali pa tudi v najem oddati. — Več pové opravništvo „Dol. Novic“.

iz Semiča **JANEZ DRGANC** štev. 177

daje v najem **ново kovačnico** z vsim novim orodjem in sicer za 6 ali 10 let. Opravila je vedno za tri ljudi dosti.

Išče tudi za svojo prodajalno s špecerijskim blagom in usnjem za to sposobnega mladega človeka ali učenca.

(68-2)

Cajgaste hlače po 1 gld. 10 kr. i. t. d.

Jakob Mikolič,

krojaški mojster, zaloga manufakturnega blaga in storjenih oblek v Novem mestu, se priporoča sl. občinstvu, sosebno preč. duhovščini in gg. uradnikom v izdelovanje oblek in uniform, katere vestno po naj-novejšem kroju in nizki ceni izdeluje. Nadalje priporoča svojo bogato zalogo posebno lepega suknja (štofov) in storjenih oblek po prav nizki ceni. Gg. dijakom izdeluje obleke fino ter jim daje popust.

75-2)

Cajgaste hlače po 1 gld. 10 kr. i. t. d.

Küssel in Končán,

poleg okrožnega sodišča v Novem mestu

priporočata slav. občinstvu v mestu in okolici špecerijsko blago kakor: moko, kavo, sladkor, olje, riž itd.; vsakovrstno blago za obleke, izgotovljene srajce in lepe kravate. Železninsko blago: žage, ključavnice, verige, žeblice, lopate, sekire itd.

Kupujeva tudi vse deželne pridelke n. pr.: konoplje, kimel, jajca, maslo, tudi staro železo, kufer, mesing, svinc in kosti.

Deželna kmetijska šola na Grmu

ima na prodaj

še veliko sadnega drevja

in sicer jablana po 20 do 30 kr. in orehe po 20 kr. (85-1)

Kathreiner-
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Kovaškega pomočnika,

kateri mora biti pošten in dobro izurjen ter

dva hlapca k konjem

vspréjme proti dobrem plačilu Janez Zirc na Dvoru pri Žužemperku. (87-1)

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel poleg Organceve gostilne v Kandiji tudi tako zvano

Drakslerjevo gostilno

v Novem mestu poleg Narodnega doma. V obeh gostilnah točil bom več vrst istrijska in tudi najbolja domača vina. Tudi z dobro kuhinjo bom sl. občinstvu fino postregel ter se priporočam v obilni obisk.

(88-1)

Anton Jakac.